

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի օգնականների դասավանդման հմտությունների զարգացման ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ «Կապանի թիվ 3 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ

Թեմա՝ Սովորողների գնահատումը «Ֆիզիկական կուլտուրա» դասավանդման գործընթացում

Ուսուցիչ՝ Հայկանուշ Բեկլարյան Բաբկենի

Ղեկավար՝ Լուսինե Բալայան

Կապան 2023

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հանրակրթության գլխավոր նպատակը սովորողների մտավոր, հոգևոր, ֆիզիկական և սոցիալական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացումն է: Այսինքն՝ նրանց համար անհրաժեշտ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ապահովումը: Այստեղ կարևորվում է սովորողի ոչ միայն գիտելիքների, այլև համակարգված հիմնական կարողությունների, հմտությունների և որոշակի արժեքային համակարգի ձևավորումը: Կրթական բարեփոխումները էլ ավելի բարձր պահանջներ են առաջադրում սովորողների առողջության, ֆիզիկական պատրաստվածության և կյանքի համար անհրաժեշտ կարողությունների և հմտությունների տիրապետման նկատմամբ: Ֆիզիկական դաստիարակությունը կարևոր նշանակություն ունի սովորողների անձի ձևավորման, նրա ֆիզիկական ներդաշնակ զարգացման ապահովման, մտավոր առաջընթացի, բարոյահոգեբանական որակների դաստիարակման և արժեքային համակարգի ձևավորման գործում: Միջին մասնագիտական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների հիմնական նպատակը սովորողների մասնագիտական կրթություն ստանալու, ինքնուրույն կյանքի համար անհրաժեշտ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ապահովումն է: Այստեղ իր ուրույն տեղն ունի ֆիզիկական կուլտուրան, որը ուսումնադաստիարակչական գործընթացի անբաժանելի մասն է կազմում: Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում ֆիզիկական կուլտուրան երիտասարդ մասնագետների պատրաստման կարևորագույն միջոց է, ինչի շնորհիվ ներդաշնակորեն զուգակցվում են համապատասխան մասնագիտական որակավորման կարողություններն ու հմտությունները և ֆիզիկական պատրաստվածությունը: Ֆիզիկական կուլտուրայի դերը պայմանավորված է նրա գործնական կիրառական նշանակությամբ: Այն նպաստում է սովորողների շարժողական ընդունակությունների (արագաշարժություն, ուժ, ճկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոորդինացիա և այլն) մշակմանը, անձի մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակության բարձրացմանը, մասնագիտական պատրաստվածության ապահովմանը: Ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցումն օժանդակում է սովորողներին ձեռք բերել կարողություններ և հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են նրանց հետագա աշխատանքային գործունեության ընթացքում արտակարգ իրավիճակներում կողմնորոշվելու համար:

Աշխատանքի արդիականությունն է.

Ֆիզիկական կուլտուրայից առաջադիմության սովորողների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների յուրացման աստիճանի ստուգումը և ուսման որակի վերահսկումը:

Նպատակն է. սովորողների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների յուրացման աստիճանի ստուգումը և ուսման որակի վերահսկումը: Գնահատման միջոցով պարզել յուրաքանչյուր սովորողի կողմից առարկայի չափորոշիչի և ծրագրային պահանջների կատարման ամբողջական պատկերը:

Խնդիրներն են.

- Բարձրացնել ուսուցման գործընթացի արդյունավետությունը,
- Ուսուցիչների մեջ ձևավորել համոզմունք, որ ուսուցման գործընթացում գիտելիքների, ունակությունների, հմտությունների գնահատումից պետք է անցնել կոմպետենտության գնահատման.
- Բարձրացնել սովորողների կողմից ինքնագնահատման, փոխօգնության, համագործակցության մակարդակի բարցրացմանը:
 - սեփական ֆիզիկական հնարավորությունները ճիշտ գնահատելու ինքնավստահության, ինքնագնահատման, ինքնահաստատման, ինքնատիրապետման, տոկունության կարողություններ և հմտություններ

ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՐՈՒՐԱ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ֆիզիկական դաստիարակության ուսումնական բնագավառի կարևորությունը պայմանավորված է նրա առողջարարական, կրթական և դաստիարակչական նշանակությամբ: Դպրոցականների ֆիզիկական դաստիարակությունը նպաստում է նրանց առողջություն բարելավմանն ու օրգանիզմի կոփմանը, շարժողական ընդունակությունների մշակմանը, առողջ ապրելակերպի ու բարոյակամային հատկությունների դաստիարակմանը: Հանրակրթական դպրոցի միջին դասարանների /1-9-րդ / սովորողների «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի հիմնական նպատակը ֆիզիկապես առողջ, համակողմանի զարգացած, աշխատանքային գործունեությանը նախապատրաստված, առողջ ապրելակերպի կանոններին տիրապետող, արտակարգ իրավիճակներում կողմնորոշվող քաղաքացի ձևավորելն է: «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի ծրագրային այդ հիմնական նպատակը իրականացվում է հետևյալ խնդիրների առաջնային լուծմամբ, դրանք են.

- Սովորողների առողջության ամրապնդում և ճիշտ կեցվածքի ձևավորում,
- Ներդաշնակ ֆիզիկական զարգացման ապահովում,
- Շարժողական ընդունակությունների (արագաշարժության, դիմացկունության, ձկունության, ուժ, ճարպկության, շարժումների ճշգրտության) մշակում.
- Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի, անձնական հիգիենայի, կոփման կանոնների, օլիմպիական շարժման, ինքնավերահսկողության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռք բերում,
- Ֆիզիկական կուլտուրայից ստացած գիտելիքները և շարժողական փորձը տարբեր պայմաններում կիրառելու հմտություն,
- Դպրոցականների մեջ բարոյական բարձր հատկությունների՝ պատասխանատվության, հաստատակամության, ընկերասիրության, փոխօգնության, հանդուրժողականության և այլ հատկանիշների դաստիարակում:
- Առողջ ապրելակերպի կանոնների պահպանումը և վնասակար սովորություններից խուսափելը, - Ֆիզիկական վարժություններով պարբերաբար պարապելու պահանջմունքի դաստիարակում,
- Սեփական ֆիզիկական հնարավորությունները ճիշտ գնահատելու, ինքնավստահության, ինքնահաստատման, ինքնատիրապետման, 15 տոկոսության կարողություններ և հմտություններ,
- Նպաստել սովորողների մասնագիտական կողմնորոշմանը ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի ոլորտում: Նշված խնդիրները / կրթական, առողջարարական, դաստիարակչական/ իրականացվում են հիմնականում ֆիզիկական կուլտուրայի

դասերի ընթացքում, դրանց նպատակասլաց բովանդակությամբ, ճիշտ և արդյունավետ
պլանավորմամբ և անցկացմամբ:

Սովորողների գնահատումը «Ֆիզիկական կուլտուրա»

դասավանդման գործընթացում

Սովորողների գնահատումն ուսումնական գործընթացի արդյունավետության և ուսուցման արդյունքների բացահայտման միջոց է: «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի գնահատման միջոցով պարզվում է յուրաքանչյուր սովորողի կողմից առարկայի չափորոշիչների և ծրագրային պահանջների կատարման ընթացքը և ամբողջական պատկերը: «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի գնահատման հիմնական նպատակն է սովորողների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների յուրացման աստիճանի ստուգումը, արժեքային որակների ձևավորման ապահովումը, ուսումնական որակի բացահայտումն ու վերահսկումը: «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի գնահատման ժամանակ անհրաժեշտ է հաշվի առնել սովորողների ֆիզիկական զարգացման առանձնահատկությունները, անհատականությունը, ինչպես նաև թե սովորողը բժշկական որ խմբում է /հիմնական, նախապատրաստական, հատուկ բժշկական/ ընդգրկված: Ֆիզիկական կուլտուրա առարկայից պետք է գնահատվեն սովորողների գիտելիքները, կարողությունները, հմտությունները և արժեքային որակները: Գնահատումը պլանավորվում և իրականացվում է այնպես, որ այն սովորողին մղի համագործակցության և նպաստի նրա ակտիվ մասնակցությանը ուսուցման գործընթացին: «Ֆիզիկական կուլտուրայից» սովորողների առաջադիմության գնահատականը պետք է ծառայի մեկ նպատակի՝ խթանի նրանց ձգտմանը բարելավելու և ամրապնդելու իրենց շարժողական հնարավորությունները: Ֆիզիկական կուլտուրա առարկայից առաջադիմությունը գնահատվում է որակական և քանակական ցուցանիշներով սովորողների կողմից ձեռք բերած համապատասխան գիտելիքների լիարժեքությունը, շարժողական կարողությունների և հմտությունների յուրացման կայունությունը, մատչելի ֆիզիկական վարժությունները ինքնուրույն կատարելու կարողությունը, տնային առաջադրանքների կատարումը, ինչպես նաև ֆիզկուլտ-առողջարարական և մարզական միջոցառումներին ակտիվ մասնակցությունը: Ֆիզիկական կուլտուրայից սովորողի գնահատումը հիմնականում կատարում է ուսուցիչը, բայց այն կարող է կատարել նաև խումբը, ինչպես նաև սովորողը՝ ինքը իրեն: Սովորողի օբյեկտիվ ինքնագնահատումը ինքնաձանաչման լավագույն գրավական է: Ֆիզիկական կուլտուրա առարկայից սովորողների ընթացիկ գնահատումը իրականացվում է երկու իրար լրացնող ձևերով՝

1. Առաջադիմության միավորային գնահատում,
2. Ուսուցանող գնահատում:

Առաջադիմության միավորային գնահատումը աշակերտի ուսումնական ձեռքբերումների նիշային կամ թվային արտահայտությունն է, որի միջոցով պատկերացում է կազմվում կրթական պահանջներին աշակերտի համապատասխանատվության աստիճանի մասին: Առաջադիմության միավորային գնահատումը կիրառվում է սովորողի կողմից ամբողջական թեմայի յուրացման աստիճանը ստուգելիս և իրականացվում է գնահատականը միավորով գրանցելու հաշվառելու միջոցով: Միավորային գնահատումը կատարվում է ուսումնական նյութի որոշակի մասն ուսումնասիրելուց հետո և ունի վերահսկող դեր: Այն կատարվում է բանավոր հարցման և գործնական աշխատանքների միջոցով: Ֆիզիկական կուլտուրա առարկայից ընթացիկ միավորային գնահատումը կատարվում է ծրագրային տարբեր բաժիններից:

Առարկայի ընթացիկ արդյունքների միավորային գնահատումը կատարվում է հետևյալ ստուգման տեսակներով՝

1. Բանավոր հարցում,
2. Գործնական աշխատանք:

Ստուգման այս տեսակները նպատակ ունեն տարբեր տեսանկյունից չափելու սովորողի գիտելիքները, կարողություններն ու հմտությունները: Ստուգման յուրաքանչյուր տեսակ իր կիրառման ընդհանուր ծավալով պետք է ընդգրկի գնահատման ենթակա կիսամյակային ամբողջ ծրագրային ուսումնական նյութը և դրան բնորոշ կրթության բովանդակային բաղադրիչները: Տարբեր բաղադրիչներով միավորային գնահատումը օգնում է առավել ամբողջական պատկերացում կազմել սովորողի մասին:

Բանավոր հարցումը գնահատման մի տեսակ է, որի ժամանակ սովորողը բանավոր խոսքով ներկայացնում է յուրացված ուսումնական նյութը միաժամանակ դրսևորելով ձեռք բերած գիտելիքները, կարողությունները, հմտությունները: Բանավոր հարցման հիմնական առավելությունն այն է, որ դրանով ստուգվում են սովորողի մտապահման ու վերարտադրման ընդունակությունները, այլ նաև նյութի գիտակցված ընկալման մակարդակը: Բանավոր հարցումն կարելի է իրականացնել.

- առանձին սովորողների հարցման միջոցով,
- սովորողներին ուղղված հարցերի միջոցով,
- համագործակցային (խմբային) կամ փոխներգործուն մեթոդների կիրառմամբ: Բանավոր հարցումը կարելի է գնահատել հետևյալ հիմնական չափանիշներով.
- գիտելիքի իմացություն, - կիրառելու կարողություն,

- ներկայացնելու կարողություն, - միջառարկայական կապերը տեսնելու կարողություն:

Ֆիզիկական կուլտուրայից գործնական են համարվում սովորողների կողմից կատարվող այն աշխատանքները, որոնք վերաբերվում են նրանց ձեռք բերված գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների գործնական կիրառություններին: Գործնական են նաև ուսուցման գործընթացում նախատեսվող սովորողների ֆիզիկական պատրաստվածությանը նպատակաուղղված աշխատանքները: Գործնական աշխատանքի գնահատումը կատարվում է ֆիզիկական կուլտուրայի գործնական դասերի ընթացքում ծրագրով նախատեսված տարբեր բաժինների՝ մարմնամարզական, աթլետիկական տարբեր վարժությունների, մարզախաղերի (ֆուտբոլ, բասկետբոլ, վոլեյբոլ, հանդբոլ) գործնական կատարումների ժամանակ:

Միավորային գնահատման նպատակով կարելի է օգտագործել նաև թեմատիկ թեստային աշխատանքներ, ինչպես նաև տնային առաջադրանքները՝ որպես բանավոր հարցումներ: Տարբեր բաղադրիչներով (բանավոր, գործնական) միավորային գնահատումն օգնում է առավել ամբողջական պատկերացում կազմել սովորողի մասին: Ստուգման յուրաքանչյուր տեսակ իր կիրառման ընդհանուր ծավալով պետք է ընդգրկի գնահատման ենթակա կիսամյակային ամբողջ ծրագրային ուսումնական նյութը և դրան բնորոշ կրթության բովանդակային բաղադրիչները: Աշակերտին միավորով գնահատելը պիտի լինի ճիշտ և արդարացի: Ընթացիկ գնահատման ձևերի ու տեսակների ամբողջական կիրառման համար որպես ժամանակային-հաշվարկային միավոր է նախատեսվում ուսումնական տարվա մեկ կիսամյակը

Գնահատումը տեղեկատվություն ստանալու, վերլուծելու և դրա հիման վրա հանրակրթության իրականացման բովանդակության և կազմակերպչական աշխատանքների արդյունքները իմի բերելու և վերահսկելու գործընթացն է: Գնահատման ուսումնական գործընթացի արդյունավետության և ուսուցման արդյունքների բացահայտման միջոց է: Գնահատմամբ պարզվում է յուրաքանչյուր սովորողի դպրոցի կողմից առարկայական ու դպրոցական չափորոշիչների ու ծրագրերի պահանջների կատարման ամբողջական պատկերը:

Գնահատման հիմնական նպատակն է սովորողի գիտելիքների մակարդակի, կարողությունների ու հմտությունների տիրապետման ստուգումը, արժեքային որակների ձևավորման ապահովումը և դրանց անց հիման վրա ուսումնական գործընթացի արդյունավետության, ուսումնական որակի բացահայտումն ու վերահսկումը:

«Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայից առաջադիմությունը գնահատվում է որակական և քանակական ցուցանիշներով սովորողների կողմից ձեռք բերված

համապատասխան գիտելիքների լիարժեքությունը, շարժողական կարողությունների և հմտությունների յուրացման կայունությունը, մատչելի ֆիզիկական վարժություններն ինքնուրույն կատարելու կարողությունը, տնային առաջադրանքների կատարումը, ինչպես նաև ֆիզիկական վարժություններն ինքնուրույն կատարելու կարողությունը, տնային առաջադրանքների կատարումը, ինչպես նաև ֆիզիկական- առողջարարական և մարզական միջոցառումներին ակտիվ մասնակցությունը:

Գնահատման խնդիրներն են՝

Գնահատում ենք գնահատական դնելու համար և ուսուցումը խթանելու համար:

Գնահատականը պլանավորում և իրականացվում է այնպես, որ սովորողին մղի համագործակցության և նպաստի նրա ակտիվ մասնակցությունը ուսուցման գործընթացին:

Գնահատում ենք սովորողի աշխատանքի արդյունքները և գործընթացը:

Գնահատվում է սովորողի՝ արդյունքին հասնելուն գործընթացում կիրառված համագործակցային հմտությունները: Սովորողները չպետք է մտածեն, թե դրանք պակաս կարևոր են և, որ դրանք դուրս են ուսուցչի գնահատման տիրույթից:

• Գնահատում է ուսուցիչը, սովորողը՝ ինքն իրեն և խումբը

Գնահատում է ուսուցիչը, բայց այդ գնահատականը կարող է աշակերտի համար լինել ոչ ճշգրիտ, եթե նա չսովորի գնահատել ինքն իրեն: Օբյեկտիվ ինքնագնահատումը՝ ինքնաճանաչման լավագույն նախապայմանն է: Գնահատում է նաև խումբը: Հաճախ խմբի գնահատականն ավելի օգտակար, արժեքավոր և հավաստի է նրա անդամների համար:

• Գնահատում ենք գնահատականով, հետադարձ կապով.

Սոցիալական հմտությունների գնահատման համար կիրառելի են նաև ուսուցչի և սովորողների կողմից մշակված գնահատման սաղոակները:

Համագործակցային ուսուցման մեջ ավելի կարևոր դեր ունի հետադարձ կապի ապահովումը, որը բարելավում է խմբային գործընթացը, ամրապնդում ձեռք բերած գիտելիքներն ու զարգացման սոցիալական հմտությունները:

• Գնահատում ենք սովորելուց առաջ սովորելու ընթացքում և սովորելուց հետո:

Սակայն գնահատման չափանիշները սահմանվում են նախորոք: Կարևոր է, որ աշակերտը նախապես իմանա ինչ է ակնկալվում իրենից, և ինքն ինչ պիտի անի լավ արդյունքի հասնելու համար: Իսկ սովորելու ընթացքում կատարվող գնահատումը

հնարավորություն է տալիս բարելավել գիտելիքներն ու հմտությունները՝ մինչև աշխատանքի ավարտելը:

Եթե աշակերտներին պարզապես բաժանենք խմբերի և առաջարկենք միասին աշխատել, ապա դա չի նշանակում, որ նրանց մղել ենք արդյունավետ համագործակցության:

Գնահատումը պլանավորում և իրականացվում է այնպես, որ սովորողին մղի համագործակցության և նպաստի նրա ակտիվ մասնակցությանը ուսուցման պրոցեսին:

Գնահատման հիմնական սկզբունքները

Հանրակրթական դպրոցի սովորողների գնահատման սկզբունքներն են.

- Արդարությունը,
- Հուսալիությունը,
- Անկողմնակալությունը,
- Հավաստիությունը,
- Հիմնավորվածությունը,
- Մատելիությունը
- Թափանցիկությունը

Գնահատականը պետք է խրախուսի, արձանագրի աճը, ուժեղ և թույլ կողմերը, հաջողություններն ու վրիպումները: Սովորողին ուղղված գնահատականը պետք վերաբերի նրա կոնկրետ գործողություններին, արարքներին, գործունեության արդյունքներին, և ոչ թե անձին:

Ուսուցչի համար այն պետք է աշխատանքը պլանավորելու, փոփոխություններն արձանագրելու, նպատակին հասնելու աստիճանը պարզելու, արդյունքը փաստելու միջոց լինի:

Ծնողի համար այն պետք է երեխայի առաջընթացն արձանագրելու, ինչպես նաև դաստիարակության բազմազան դարձնելու միջոց հանդիսանա:

Ի՞նչն ենք գնահատում

- Գիտելիքներ
- Հմտություններ, կարողություններ

• Արժեքներ

Գնահատման ձևերն ու ստուգման տեսակները

Ընթացիկ գնահատում:

Ընթացիկ գնահատման համակարգ ասելով՝ հասկանում ենք ուսումնառության ընթացքում ուսուցչի կողմից աշակերտների ձեռքբերումների մասին կանոնակարգված քանակական և որակական տվյալների՝ հավաքում՝ գրանցում, ամփոփում, հետադարձ կապ, վերլուծական հաշվետվության և գրանցման աշխատանքների կառավարում:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Տիրապետելով ուսուցման գործընթացին, նրա նպատակներին, խնդիրներին, սովորողներին ներկայացվող պահանջներին, գնահատման կարգին հանգում ենք գործնական եզրակացության, որ հանրակրթությունում ֆիզիկական կուլտուրայի դասավանդումը և գնահատումը կձևավորի հետևյալը.

- Բարձրանում է ուսուցման գործընթացի արդյունավետությունը,
- Ուսուցիչների մեջ ձևավորվում է համոզմունք, որ ուսուցման գործընթացում գիտելիքների, ունակությունների, հմտությունների գնահատումից պետք է անցնել կոմպետենտության գնահատման.
- Բարձրացնել սովորողների կողմից ինքնագնահատման, փոխօգնության, համագործակցության մակարդակի բարցրացմանը:
- սեփական ֆիզիկական հնարավորությունները ճիշտ գնահատելու ինքնավստահության, ինքնագնահատման, ինքնահաստատման, ինքնատիրապետման, տոկունության կարողություններ և հմտություններ:
- սեփական մարմնի խնամքին և առողջությանը հետևելու կարևորության գիտակցում:
- ֆիզիկական վարժություններով զբաղվելու կարևորության գիտակցում: պարբերաբար առավոտյան հիգիենիկ մարմնամնարզություն կատարելու անհրաժեշտության գիտակցում:
- Ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով զբաղվելու մշտական պահանջ:
- Ֆիզիկական պատրաստվածության բավարար մակարդակ:
- Համագործակցության, արժանապատվության, հանդուրժողականության, պատասխանատվության կարողություններ:
- Ինքնաճանաչման, ինքնագնահատման, նպատակաուղղվածության, ինքնուրույն ֆիզիկական կուլտուրայով զբաղվելու շարունակական ձգտում:
- Գիտելիքները, կարողություններն ու հմտությունները կյանքում կիրառելու կարողություն:
- Օլիմպիական շարժման համամարդկային արժեքների նշանակության ըմբռնումը: Արդարացի խաղի դերի գիտակցումը սպորտում

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- 1 Ղազարյան Ֆ.Գ., Գրիգորյան Ա.Ա. Ֆիզիկական դաստիարակության տեսություն, Երեւան 2003
- 2 Մինասյան Հ.Ս., Գաբրիելյան Հ.Հ Ֆիզիկական կուլտուրա Գնահատումը հանրակրթական դպրոցում, 2–12 –րդ դասարան, Երեւան 2012
- 3 Մինասյան Հ.Ս., Գաբրիելյան Հ.Հ «Ֆիզիկական կուլտուրա» գիտելիքի հիմքնքներ, Երեւան 2011
- 4 Մելիքսեթյան Ռ.Տ Ֆիզիկական դաստիարակության նոր ուղղությունները հայ դպրոցում, Երեւան 2001